

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.357/2018/4. szám

A tanács tagjai: . Orosz Árpád a tanács elnöke
. Kiss Gábor előadó bíró
. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes bíró

A felperes

A felperes képviselője: Hőrich és Varga Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Varga Szilvia ügyvéd

Az alperes

Az alperes képviselője: Dr. Teschmajer Gábor ügyvéd

A per tárgya: Vagyon kiadása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: Felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma: Debreceni Ítéltábla
Gf.II.30.220/2017/7.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma: Nyíregyházi Törvényszék
11.G.15-16-040134/29.

Rendelkező rész

A Kúria a Debreceni Ítéltábla Gf.II.30.220/2017/7. számú jogerős részítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2004. június 25-én a felperes önkormányzat és 19 további önkormányzat megállapodást kötött az Ny. és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulás létrehozásáról. A megállapodásban rögzítették a társulás célját és feladatait, továbbá a gazdálkodásra és a vagyonára irányadó rendelkezéseket. A

megállapodás többszöri módosítását követően 2008. február 15-én a társult önkormányzatok a társulás által ellátandó szociális feladatok körét kiegészítették az idősek otthona, az időskorúak gondozóháza, valamint az éjjeli menedékhely közös ellátásával, fenntartásával azzal, hogy a feladatok ellátása a településekkel kötött együttműködési megállapodások alapján történik.

- [2] A megállapodást a tagok 2008. július 9-én úgy módosították, hogy a fenti feladatellátás a társulás saját költségvetési szerve, a K. Központ útján történik. A megállapodás 14. pontja továbbra is tartalmazta a társulás vagyonának a körét, egyebek mellett nevesítve, hogy a társulás vagyona a feladatellátáshoz átadott vagyon. A 20. pontban rögzítették a társulás megszűnése esetére az elszámolásnak, a közös vagyon kiadásának és megosztásának a szabályait. A megállapodás egyebek mellett tartalmazta: A többcélú, kistérségi társulásból történő kiválás, kizárás esetén a társulás tagja által a társulásba bevitt vagyonnal el kell számolni. Annak kiadására a társulás tagja csak abban az esetben tarthat igényt, ha ez nem veszélyezteti a társulás feladatainak ellátását, ebben az esetben a társulás volt tagját a társulással kötött szerződés alapján használati díj illeti meg.
- [3] A társulási megállapodás e módosítását megelőzően a felperes a 18/2008. (V. 13.) számú képviselő-testületi határozatában rendelkezett az A. Szociális Szolgáltató Központ megszüntetéséről 2008. július 31-ei hatállyal azzal, hogy az általa ellátott feladatokat - ezek között az alapfeladatként ellátott ápoló-gondozóotthoni ellátást - 2008. augusztus 1-jétől a Ny. és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulás útján látja el. E határozat tartalmazta azt is, hogy a feladatok ellátását a felperes átadja a Ny. és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulás intézményének, a K. Központnak, és az intézmény használatában lévő ingó és ingatlan eszközöket leltár alapján külön megállapodás szerint ugyancsak átadja.
- [4] 2008. július 31-én került sor a vagyon átadására-átvételére. Az erről szóló jegyzőkönyvben rögzítették, hogy a felperes 2008. augusztus 1-jei időponttal a Ny. és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulás részére a 18/2008. (V. 13.) számú önkormányzati határozat szerinti feladat ellátásához az intézmény használatában lévő ingatlant a rajta lévő épülettel és építményekkel, továbbá az épületben lévő gépeket, műszaki berendezéseket a társulás használatába adja, számviteli nyilvántartás szerinti üzemeltetésre átadott eszközként.
- [5] Az Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatal Szociális Hatósági és Ellenőrzési Osztálya a 2012. augusztus 22-én kelt határozatában a K. Központ Ny., F. utcai telephelyén megszervezett szolgáltatások működését határozatlan időre engedélyezte, a határozatban egyebek mellett rögzítve, hogy e telephelyen idősek otthona ápolást-gondozást nyújtó intézmény működik, amelyben az engedélyezett férőhelyek száma: 62.
- [6] 2013-ban felperes az idősek otthona feladatellátás visszavételéről határozott, amit a társulás tudomásul vett. A társulati tagok a társulási megállapodás módosításával rendelkeztek a feladat és az annak ellátásához szükséges ingatlan és ingóságok felperes részére történő kiadásáról.
- [7] A társulás a 2013. december 20-án kelt határozatával 2014. január 1-jei hatállyal a társulási megállapodást újból módosította és az ellátandó szociális feladatok körében a szakosított ellátási formák között ismét rögzítette az ápolást-gondozást nyújtó intézmények között az idősek otthona, valamint az éjjeli menedékhely közös ellátását, illetve fenntartását. A megállapodás 14. pontja a társulás vagyonának körét a korábbiakhoz képest változatlan módon tartalmazta, míg a 20. pontot kiegészítették a következőkkel: A társulásból történő kiválása esetén a vagyontárgy társulási tag részére történő kiadását legfeljebb öt évre el lehet halasztani; annak természetben történő kiadását a társulás tagja csak abban az esetben igényelheti, ha az nem veszélyezteti a társulás feladatainak az ellátását. Ebben az esetben a társulás volt tagját a társulással kötött szerződés alapján használati díj illeti meg.
- [8] A felperes képviselő-testülete az 58/2015. (VI. 29.) számú önkormányzati határozatában rendelkezett a Ny. és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulásból történő kiválásról 2015. december 31. napjával. Az ugyanezen a napon kelt 59/2015. (VI. 29.) számú képviselő-testületi határozatban kimondta, hogy - egyebek mellett - az időskorúak tartós bennlakásos szociális ellátását

és a hajléktalanok éjjeli menedékhelyeken történő ellátását legkésőbb 2016. január 1-jétől önállóan, költségvetési szervek útján kívánja megoldani. E képviselő-testületi határozat a 2. pontjában további önállóan ellátandó feladatokat sorolt fel. A 3. pontban rögzítették, hogy a felperes mint tulajdonos az időskorúak tartós bennlakásos szociális ellátását szolgáló, a 2008. július 31-én kelt vagyon átadás-átvételi jegyzőkönyvvel a társulás részére használatra, üzemeltetésre átadott ingatlan, valamint az ingóvagyon használati, üzemeltetési jogát legkésőbb 2015. december 31-ével megszünteti, a vagyontárgyakat 2016. január 1-jével visszaveszi.

- [9] Az alperes az 52/2015. (IX. 9.) számú határozatában a felperesnek a társulásból való kilépési szándékát tudomásul vette, és megállapította, hogy 2016. január 1-jei hatálybalépéssel a társulási megállapodás módosítása szükséges, ezért azt a határozata melléklete szerint megtette. A határozat 2. pontjában a társulás kimondta: a 2008. július 31-én kelt vagyon átadás-átvételi jegyzőkönyvvel a társulás használatába adott ingatlan és ingóságok visszaadását a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 90. § (5) bekezdése és a társulási megállapodás V. fejezet 20. pontja alapján 2020. december 31-ig elhalasztja, tekintettel arra, hogy a visszaadás a társulás működését veszélyeztetné. A társulás határozatának megfelelően az alperes az említett (a továbbiakban: perbeli) ingatlant és ingóságokat nem adta a felperes birtokába 2015. december 31-én.
- [10] A felperes az 1/2016. (I. 18.) számú önkormányzati határozatában a perbeli ingatlan használatáért 17.767.668 forint éves használati díjat állapított meg 2016. január 1-jétől kezdődően a vagyontárgy birtokba adásának időpontjáig.
- [11] Az alperes a K. Központ útján továbbra is biztosítja több társult önkormányzat részére az időskorúak ápoló-gondozó otthoni ellátását a perbeli ingatlanban. Az alperes nem rendelkezik egyéb olyan ingatlannal, amelyben a szociális feladatot el tudná látni, ilyet a társult önkormányzatok sem tudnak a részére biztosítani.
- [12] A Ny. és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulás névváltozás folytán 2016. január 1-jétől I.rendű alperesként működik.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [13] A felperes keresetében - egyebek mellett - kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a Ny. F. utcai ingatlan birtokba adására, továbbá a vagyon átadás-átvételi jegyzőkönyv mellékletében feltüntetett következő ingóságok kiadására: Halvert típusú klímaberendezés, Elekthermax gázszármóló, Thermomax típusú gázkazán, vaskazán, Elektrolux típusú szárítógép, Zanussi Lehel hűtőszekrény, Whirlpool mosógép, saválló zsúrkocsi, két darab gázkazán. Kérte továbbá egy fel nem lelhető varrógép értékének a megtérítésére kötelezni az alperest 5000 forint összegben.
- [14] Előadta, hogy 2008. július 31-én a vagyontárgyakat ingyenesen adta az alperes használatába, kizárólag a jegyzőkönyvben rögzített feladat céljára, azok nem kerültek a társulás tulajdonába, ezért az adott ügyben az Mötv. 90. § (4) és (5) bekezdésében, valamint a társulási megállapodás 20. pontjában írt rendelkezések nem alkalmazhatóak. Azok alapján ugyanis - érvelt - a társulás csak a saját vagyonát képező vagyontárgyakról rendelkezhet, a vagyon átadás-átvétel idején a szerződő felek akarata nem irányult a vagyontárgyak tulajdonjogának átruházására, ezért az átadás ténye tulajdonjogot nem keletkeztetett. Indokolása szerint az alperes jogelődje nem társulásként működött, így részére nem lehetett társulási vagyont sem juttatni, az alperes pedig e jogviszonyban annak az intézménynek a jogutódjává vált, amelyet a felperes a feladatellátásra korábban létrehozott. Mindezekről arra a következtetésre jutott, hogy a vagyonátadás jogcíme csak haszon kölcsön lehetett.
- [15] Szerinte az alperes a vagyontárgyak természetbeni kiadása elhalasztásának lehetőségével akkor élhetne, ha az a társulás további működését és nem a feladatellátást veszélyeztetné. Álláspontja szerint az idősek ápoló-gondozó otthoni ellátása nem tartozik a társulás működési körébe, az önként

vállalt, a megállapodás szerint az alperesre átruházott feladat és hatáskör. Hivatkozott arra, hogy a vagyontárgyak visszaadását követően a feladatot a továbbiakban ő látná el, azaz lényegében egy fenntartó váltás következne be, amely nem veszélyeztetni sem a társulás működését, sem a feladatellátást. Utalt arra, hogy 2008. július 31-ig, amíg a kiadni kért vagyontárgyak nem voltak az alperesnél, a társulás működőképes volt, így a vagyontárgyak visszavétele csupán az eredeti állapot helyreállítását jelentené.

- [16] Hivatkozott az Mötv. 93. § 10. pontjára, amely szerint a társulási megállapodást a társult tagoknak módosítani kellett volna, és abban feltüntetni a társulás vagyónaként a perbeli ingatlant és ingóságokat. Ennek elmaradása miatt szerinte a társulási megállapodás nincs összhangban az Mötv. szabályaival, ebből következően a szerződést mint jogszabálysértőt semmisnek kell tekinteni. Utalt arra is, hogy a feladatot nem közvetlenül a társulás, hanem az önálló intézménye látja el, annak veszélyeztetettsége pedig nem ad alapot az Mötv. 90. § (5) bekezdésében írt vagyoni kiadás elhalasztására.
- [17] Az alperes vállalta a varrógép és a Whirlpool mosógép értékének a megtérítését. Ezt meghaladóan - a perbeli ingatlan és az egyéb ingóságok vonatkozásában - a kereset elutasítását kérte.
- [18] Arra hivatkozott, hogy a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) és az Mötv. egyező rendelkezései értelmében a társulásba bevitt vagyon fogalma alatt nem kizárólag a társulás tulajdonába adott, hanem az annak használatába adott: a bevitt egyéb, a társuló önkormányzat vagyónaként nyilvántartott vagyontárgy is értendő. Így álláspontja szerint az Mötv. 90. § (5) bekezdésében írt rendelkezések a felperes által kiadni kért vagyontárgyakra is irányadóak, a jogszabály előírása nem szűkíthető le a társulás saját vagyonára.
- [19] Vitatta, hogy a felperestől 2008-ban haszon kölcsönbe kapta a kiadni kért vagyontárgyakat. Álláspontja szerint a feladatellátásra alkalmas más ingatlan hiányában a kiadni kért vagyontárgyak kiadása veszélyeztetné az intézményi feladatellátást, mivel azok hiányában a társulás nem tudna eleget tenni a működési engedélyben írt követelményeknek. Utalt az Mötv. 90. § (5) bekezdésében írt lehetőségre, amellyel élve a társulási megállapodás 20. pontjában a társult tagok magukra nézve kötelező szabályként megállapították, hogy a kiváló tagönkormányzat részére történő vagyoni kiadást a társulás ötéves időtartamra elhalasztja, ha a vagyontárgyak kiadása a társulás működését, ezen keresztül a feladatellátását súlyosan veszélyeztetné.

Az első- és másodfokú részítélet

- [20] Az elsőfokú bíróság részítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja a felperes birtokába az Elektrolux típusú szárítógépet, a Zanussi Lehel hűtőszekrényt, a saválló zsúrkocsit, továbbá fizessen meg két ingóság ellenértékeként 7500 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
 - [21] A 2008. augusztus 1-jén hatályban volt, a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény rendelkezéseire utalással rögzítették a következőket: A többcélú kistérségi társulás vállalhatja a kistérségi közszolgáltatások biztosítását, ahhoz kapcsolódóan egyebek mellett szociális feladatok ellátását. A többcélú kistérségi társulás feladatai és hatásköreinek ellátása érdekében költségvetési intézményt, gazdálkodó szervezetet alapíthat. A jogszabály értelmében a többcélú kistérségi társulásból történő kiválás esetén a társulás tagjai által a társulásba bevitt vagyonnal el kell számolni. Annak kiadására a társulás tagja csak abban az esetben tarthat igényt, ha az nem veszélyeztetni a többcélú kistérségi társulás feladatának ellátását, amely esetben a társulás volt tagját a többcélú kistérségi társulással kötött szerződés alapján használati díj illeti meg.
- Rámutatott, hogy ezzel egyező rendelkezéseket tartalmaz a 2012. január 1-jétől hatályos Mötv. 87. §-a is.
- [22] Hangsúlyozta, hogy a kistérségi társulás a társulást létrehozó önkormányzatoktól elkülönült jogi személyiséggel rendelkezik, és ezt testesíti meg az a joga, hogy saját vagyona is van. Az Mötv. 110.

§ (3) bekezdése értelmében - amennyiben törvény másként nem rendelkezik - a helyi önkormányzat társulásba bevitt vagyont a társuló helyi önkormányzat vagyonaként kell nyilvántartani. Rámutatott, hogy ehhez hasonló rendelkezést tartalmazott a vagyontárgyak átadásakor hatályos Ötv. 80. § (5) bekezdése is. A jogszabályok normaszövegét értelmezve arra a következtetésre jutott hogy a társulásba bevitt vagyonnak nem kizárólag a társulás tulajdonába adott vagyontárgy tekintendő, hanem a részére átadott egyéb olyan vagyontárgy is, amelynek tulajdonjoga változatlanul a tagönkormányzatot illeti meg. Az Mötv. 90 § (3) bekezdésében meghatározott társulási saját vagyon - értelmezése szerint - a társulás tulajdonába adott vagyontárgyakon túl a társulás használatába bevitt egyéb vagyont is magában foglalja. Ezzel összhangban állónak minősítette a 2013. december 20-án módosított társulási megállapodás 14. pontját, amelynek szövege szerint a társulás vagyonának része a feladatellátáshoz adott vagyontárgy is. Hangsúlyozta, hogy annak nem volt, és jelenleg sincs akadálya, hogy a társuló önkormányzat egyéb jogcímen, így például haszon kölcsön szerződéssel bocsásson a társulás rendelkezésére vagyontárgyat. Az adott esetben azonban megítélése szerint nem ez történt, mert a felperes az átadás-átvételi jegyzőkönyvben felsorolt vagyontárgyakat nem ingyenesen biztosította az alperes részére.

- [23] Vizsgálta, hogy az alperes az Mötv. 90. (5) bekezdése, illetve a társulási megállapodás 20. pontja alapján jogosan halasztotta-e el öt évre a kiadni kért vagyontárgyak kiadását. Rámutatott, hogy a felperes annak idején a határozatban megállapított feladatok ellátására adta át azokat az alperes részére, és bár a kormányhivatal a 2012. augusztus 22-ei határozatában a K. Központ részére engedélyezte az adott feladat ellátását, az alperest az intézmény fenntartójaként jelölve meg, ez nem változtat azon a tényen, hogy a feladat ellátása, átadása a társulás részére és nem a társulás intézménye részére történt.
- [24] Hangsúlyozta, hogy a perbeli ingatlant az alperes jelenleg is idősek bennlakásos otthonaként üzemelteti, abban 62 fő ellátásról gondoskodik. Megállapította, hogy a feladatot a társulás többi tagönkormányzatának lakossága részére is biztosítja, ezért önmagában az, hogy a felperes a tulajdonát képező vagyontárgyakkal együtt az ahhoz kapcsolódó feladatellátást is visszakérte, nem jelenti a működési engedélyben írt szolgáltatások nyújtásának megszűnését. Ezért a felperes álláspontja - érvelt - téves tekintetben, hogy csupán az eredeti állapot helyreállítását jelentené a vagyontárgyak részére történő visszaadása, hiszen a 2008. július 31-ei helyzethez képest az alperes működési köre az idősek bennlakásos otthona üzemeltetésével bővült.
- [25] Utalt rá, hogy a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szociálistv.) értelmében egy szolgáltatónak egy fenntartója van, amely adott esetben az alperes, aki a törvény értelmében köteles biztosítani a szociális intézmény folyamatos működésének a feltételeit. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy sem a társulás, sem a társult önkormányzatok nem rendelkeznek olyan egyéb ingatlannal, amely alkalmas lenne az idősek bennlakásos ellátása, a szociális feladat tárgyi feltételeinek biztosítására. Ebből következő álláspontja szerint a perbeli ingatlanoknak a felperes részére való visszaadása ellehetetlenítené az idősek bennlakásos otthonának működtetését, a feladatnak a társulás általi ellátását, és mivel a feladatellátás a társulás működésének a része, ezáltal veszélybe kerülne az alperes további működése. Mindezekből következően úgy ítélte meg, hogy az alperes jogszerűen határozott a kiadni kért vagyontárgyak visszaadásának öt évre történő elhalasztásáról.
- [26] A felperes által kiadni kért ingóságok közül öt darab tekintetében megállapította, hogy azok az ingatlan tartozékának minősülnek, osztják annak a jogi sorsát, ezért az azok kiadására irányuló kereset alaptalan. További három - a részítélet rendelkező részében felsorolt - ingóság tekintetében viszont úgy foglalt állást, hogy azok jellegükből adódóan pótolhatóak, beszerzésük jelentős erőfeszítést nem igényel, ezért ezek kapcsán a társulás nem jogosult e vagyontárgyak kiadásának elhalasztására. Két ingóságról pedig azt állapította meg, hogy azok már az alperes előadása szerint sem lelhetők fel, így természetbeni kiadásukra nincs lehetőség, ezért ellenértékük megfizetésére kötelezte az alperest.

- [27] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletének az elutasított kereseti kérelmeket érintő fellebbezett részét helybenhagyta.
- [28] Rámutatott: A perbeli jogvita elbírálása során az alperes megalakulásakor hatályban volt Ötv., illetve az 1997. évi CXXXV. törvény, majd az Mötv. és a 2004. évi CVII. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Az önkormányzatok együttműködésére irányuló szerződésai a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 1. §-a alapján a régi Ptk. hatálya alá tartoznak, a régi Ptk. szerződésre vonatkozó általános rendelkezései szerint ítélandók meg, de nem irányadóak rá az egyes szerződésekre vonatkozó előírások. A haszon kölcsön szerződés szabályait szerinte akkor kellene figyelembe venni, ha a társuló önkormányzatok a társulási megállapodás mellett külön szerződést is kötöttek volna egyes, a per tárgyát képező vagyontárgyak átadásáról.
- [29] Okfejtése szerint az Mötv. 146. § (1) bekezdésében írt, a társulási megállapodás módosítására vonatkozó kötelezettség elmulasztása nem azt eredményezi, hogy a törvény rendelkezéseit kell alkalmazni a szerződéses kikötések helyett. Ezért továbbra is a szerződésben írtakat tartotta irányadóak a jogviszony elbírálására, tekintettel arra, hogy a törvény szabályai diszpozitívak, azaz az azoktól való eltérés megengedett, így az eltérés a társulási szerződés érvényességét nem érinti.
- [30] Hangsúlyozta: A vagyon a pénzben meghatározható javak összessége, függetlenül attól, hogy dologi vagy kötelmi jogcímen alapul. A társulás társulási megállapodásban írt saját vagyona alatt nemcsak a kézzel fogható vagyontárgyak, hanem a pénzben meghatározható jogok összessége is értendő, így az ingyenes használati jog is. A társulásba bevitt vagyon nem érinti a társulási tag, a helyi önkormányzat tulajdonjogát, hiszen az ilyen vagyont a társuló helyi önkormányzat vagyónaként kell nyilvántartani, illetve eltérő megállapodás hiányában a társulás azon tagjának kell visszaadni, amelyik azt a társulás rendelkezésére bocsátotta. Utalt arra, hogy ha valamely önkormányzat kiválik a társulattól, a vagyon kiadása, visszatartása kérdésében irányadó szabályok szerint az előzőek értelmében visszaadandó vagyon szaporulata közös vagyon, arra a közös tulajdon szabályait kell alkalmazni. Ebből következő álláspontja szerint a visszatartási jog csak a nem közös tulajdont képező vagyonra értelmezhető.
- [31] Szerinte az Ötv. 43. § (2) bekezdése, illetve a 2004. évi CVII. törvény 3. §-a meghatározta, hogy a társulási megállapodásnak mit kell tartalmaznia. Azt e rendelkezések értelmében sem kellett meghatározni, hogy egy-egy tagönkormányzat milyen vagyont bocsátott a társulás rendelkezésére. Utalt rá, hogy a társulás megalakulásakor egy, az alperestől különböző szervezet látta el a felperes által átadott perbeli ingatlanban a feladatot, és amikor ezt a alperes által létrehozott intézmény vette át, a birtokba lépés engedélyezésével adott volt, hogy megszerezze az ingatlan és az abban lévő ingóságok ingyenes használati jogát, és az, hogy ott látta - látja el - a társulás tagjai által továbbra is ellátni vállalt feladatot.
- [32] Érvelése szerint a társulási megállapodás nem vagyoni jogi szerződés, hanem egy „feladat-ellátási szerződés”, aminek vannak vagyoni jogi elemei is. Abban - mutatott rá - nincs szó a szolgáltatás-ellenszolgáltatás értékegyensúlyáról, e fogalmak az adott jogviszonyban nem is értelmezhetőek, így nem vizsgálta azok mibenlétét. A működtetés veszélyeztetettsége körében a másodfokú bíróság értelmezése szerint nincs jelentősége annak, hogy más feladatot a társulás az ingatlan hiányában is el tud látni, a perbeli jogvitában ugyanis az idők otthona, időskorúak gondozóháza, éjjeli menedékhely fenntartása feladatok ellátásáról van szó. Ezért megítélése szerint abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a perbeli ingatlan azonnali kiadása esetében erre képes-e az alperes.
- [33] Szerinte annak sincs jelentősége, hogy a feladat kötelező vagy önként vállalt. Rámutatott: A társulásnak nincs a törvények értelmében ellátandó feladata; törvényen alapuló vagy önként vállalt feladata ugyanis a társult önkormányzatoknak van, amelyet azok az alperes útján láthatnak el. A tagok a társulás útján vállalták a feladat ellátását, és az alperes a tagjai akaratából köteles azt ellátni. A 2015. szeptember 9-ei társulási határozat szerint a tagok többsége továbbra is úgy gondolja, hogy a feladatot az alperes társulás lássa el, annak helye pedig - nem lévén sem a társulás, sem a tagok

tulajdonában más arra alkalmas ingatlan - csak a perbeli ingatlan lehet.

- [34] A kifejtettekből arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperes jogosult volt visszatartani a felperes tulajdonában lévő ingatlant, és az annak a felperes által sem vitatottan tartozékát képező ingóságok kiadását öt évig.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [35] A jogerős részítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely - annak tartalma szerint - a jogerős részítélet hatályon kívül helyezésére és olyan tartalmú határozat meghozatalára irányult, hogy a Kúria kötelezze az alperest, hogy adja a birtokába a perbeli Ny. F. utcai ingatlant, valamint a Halvert klímaberendezést, az Elekthermax gázszámolyt, Thermomax típusú gázkazánt, a vaskazánt és a másik két gázkazánt.
- [36] Másodlagosan a jogerős részítélet hatályon kívül helyezése mellett az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [37] Kérte továbbá, hogy a Kúria az Mötv. 9. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál.
- [38] Előadta, hogy az ügyben eljáró bíróságok a tényállást helytelenül állapították meg, abból nem megfelelő jogi következtetéseket vontak le, az általuk levont következtetések okiratellenesek, mert ellentétben állnak a perben becsatolt okiratokkal, továbbá az elhangzott tanúvallomások tartalmával.
- [39] Továbbra is állította, hogy a felek között ingyenes használati jogviszony jött létre, a perbeli vagyontárgyak ezért nem minősülnek társulási vagyonnak, a perbeli jogvita nem bírálható el a már hatályban nem lévő jogszabályi rendelkezések, továbbá az Mötv. rendelkezései alapján. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság kész tényként kezelte, hogy ő a perbeli vagyontárgyakat a társulásba bevitte, és a perbeli jogvitát a társulásra vonatkozó jogszabályok alapján döntötte el; továbbá, az ő tulajdonában álló vagyontárgyakat bevitt vagyonként kezelte, és nem adott magyarázatot arra, hogy a felek között létrejött ingyenes használati jogviszony milyen bizonyítékok alapján „lett” társulási jogviszony.
- [40] Szerinte jogellenes az ügyben eljáró bíróságoknak az a megállapítása, hogy a felek között létrejött jogviszony azért nem lehet haszon kölcsön, mert az alperes társulás az átadott vagyontárgyakat nem a saját érdekében használta. Ezzel szemben tényként kérte megállapítani, hogy az átadott vagyontárgyakat az alperes a saját érdekében használta, mégpedig azért, hogy az adott feladatot el tudja látni. Sérelmezte, hogy az ügyben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták azt a tény, hogy az alperes a részére a feladatot nem ingyenesen, hanem milliós nagyságrendű, pénzbeli hozzájárulás megfizetése ellenében látta el. Ezért szerinte téves az az álláspont is, hogy neki előnye származott volna az ingatlan haszon kölcsönbe adásából, és a jogviszony ezért nem minősül ingyenesnek.
- [41] Okfejtése szerint akkor is tévedtek az ügyben eljáró bíróságok, amikor azt állapították meg, hogy a megállapodástól neki előnye származott és mentesült a kötelezettségei alól, mert az alperes a perbeli vagyontárgyakat a saját érdekében kapta meg azért, hogy ne kelljen egy másik ingatlant vásárolnia, vagy építenie, továbbá ingóságokat beszereznie a vállalt feladat ellátásához. Ebből következően - állította - ő a perbeli vagyontárgyak „biztosítására” nem volt köteles. Hangsúlyozta, hogy a vagyoni értékű jog természetbeni kiadásának elhalasztása jogilag kizárt, mert az ingyenes használati jogot természetben kiadni nem lehet.
- [42] Kiemelte, hogy az Mötv. szabályai főszabályként kógens rendelkezések, a 90. § (5) bekezdésétől való eltérés nem megengedett, a társulási megállapodás 20. pontja semmis, így a feladatellátás veszélyére történő hivatkozás jelen perben nem megalapozott, ezért téves a másodfokú bíróságnak az a következtetése, hogy az Mötv. 146. § (1) bekezdésében írt társulási megállapodás módosításának kötelezettsége nem keletkeztetett kötelező magatartási szabályt a felekre nézve.
- [43] Szerinte a társulási megállapodások törvényben kötelezően előírt módosítási kötelezettségét kötelező szabálynak kell tekinteni. Okfejtése szerint amennyiben a társulási megállapodás

módosítása határidőn belül a törvényi kötelezettség ellenére nem történt meg, úgy annak az Mötv.-vel nem harmonizált rendelkezései jogszabályba ütköznek, így azokat nem lehet alkalmazni.

- [44] Állította, hogy vagyontárgy természetbeni kiadásának elhalasztásáról az alperes egyoldalúan nem dönthetett, csak legfeljebb a vagyontárgy természetbeni kiadásának közös akarattal történő elhalasztásáról lehetett volna szó. Szerinte ezt támasztja alá az a tény is, hogy az Mötv. 90. § (5) bekezdése megengedi, hogy a felek a vagyontárgy természetbeni kiadását elhalasszák, és meghatározza az elhalasztás idejének maximumát, egyben iránymutatást adva a felek számára, hogy ugyan eltérhetnek a törvény 90. § (4) bekezdésében foglalt visszaadási szabálytól, de csak oly módon, ha annak idejét is szabályozzák és ez maximum öt év lehet. Ez meglátása szerint a felek megegyezésének tárgya lehet, de nem alapulhat a társulás egyoldalú döntésén.
- [45] Ezzel összefüggésben sérelmezte, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem folytattak bizonyítást arra nézve, hogy ha a társulásnak joga lenne a természetbeni kiadás elhalasztásáról egyoldalúan dönteni, milyen indokok alapján döntött a jogszabályban meghatározott öt év maximális időtartamra történő elhalasztás mellett, anélkül, hogy e miatt bármilyen hatásvizsgálatot végzett volna.
- [46] Vitatta, hogy az alperes működése veszélybe került volna a perbeli vagyontárgyak kiadása esetén. Ennek a bizonyítása szerinte egyébként is az alperest terhelte. Okfejtése szerint a működés anyagi kérdés, az anyagi háttérrel pedig a tagönkormányzatok biztosítják az alperes számára, aki egyetlen olyan bizonyítékot sem tudott szolgáltatni, ami azt bizonyítja, hogy a perrel érintett feladatellátás és vagyontársak a részére történő együttes visszaadása veszélyeztetné a társulás működését. Tévesnek ítélte meg a jogerős részítéletben foglalt azt a megállapítást is, miszerint egy nem kötelező önkormányzati feladat ellátása a társulás működésének részét képezi, mert a nem kötelező feladat ellátásnak semmi köze nincs a társulás működéséhez. Nem tartotta relevánsnak az alperes nyilatkozatát, miszerint nem áll rendelkezésére olyan ingatlan, ahol az önként vállalt feladatot el tudja látni, mert az önként vállalt feladat ellátásának nem volt feltétele a perbeli vagyontárgyak rendelkezésre bocsátása; ha ez lett volna a feltétel, akkor valamennyi tagönkormányzatnak vagyontárgyakat kellett volna az alperes részére rendelkezésre bocsátani a feladat ellátásához.
- [47] Állította, hogy az Mötv. 90. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenes, mivel nincs összhangban az önkormányzatoknak az Alaptörvényben biztosított jogai gyakorlására vonatkozó rendelkezéseivel és súlyosan korlátozza az ő tulajdonhoz való alkotmányos alapjogát is. Szerinte a kifogásolt jogszabályhely akkor felelne meg az Alaptörvénynek, ha összhangban az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel úgy rendelkezne, hogy abból egyértelműen megállapítható lenne, hogy a vagyontárgy természetben történő kiadásának elhalasztásához konszenzusos döntés szükséges. A hivatkozott rendelkezés - érvelt - azért is alkotmányellenes, mert az eljáró bíróságok értelmezése szerint lehetőséget biztosít arra, hogy az önkormányzat tulajdonával az önkormányzattól elkülönült jogi személy az önkormányzatot megillető tulajdonosi jogokat indokolatlanul hosszú időre kizárva, egyoldalú döntésével rendelkezzen a tulajdonos akarata ellenére. Ehhez képest nincs olyan kötelmi jogviszony a hatályos jogrendszerben, amelyben az egyik fél egyoldalúan tulajdonjogot - akár időlegesen is - korlátozó döntést hozhat a kötelmi jogviszony másik alanyával szemben. Utalt arra is, hogy az Alaptörvény által védett tulajdonhoz való jog mint alkotmányos alapjog jogszerűen és egyoldalú döntéssel nem korlátozható ötéves időtartamra.
- [48] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős részítélet hatályában történő fenntartását célozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [49] Az Mötv. 85. §-a szerint a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.
- [50] A társulás működésének a feltételeit a társuló tagoknak kell biztosítaniuk. Ez egyrészt úgy

valószínűleg, hogy a társulás működési költségéhez annak a tagjai hozzájárulnak az Mötv. 90. § (2) bekezdésében foglaltak szerint, másrésztől úgy, hogy az önkormányzat vagyontárgyakat (ingó, ingatlan) bocsát a társulás rendelkezésére. A társulás vagyona egyrésztől tehát a helyi önkormányzat társulásba bevitt vagyonából, másrésztől a saját vagyonából [90. § (3) bek.] áll.

- [51] Az Mötv. 90. § (3) bekezdésében írt saját vagyon az a vagyon, amelyet a társulás a működése vagy vállalkozásban való részvétele [90. § (1) bek.] során vagy egyéb jogcímen szerez. A helyi önkormányzat társulásba bevitt vagyona - főszabályként - változatlanul az önkormányzat saját vagyonának minősül [110. § (3) bek.], de a használata átengedésével (a társulás rendelkezésére bocsátásával) a társulás működését szolgálja. A vagyonnövekmény a társuló tagok közös vagyona, amelyre a Ptk.-nak a közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell alkalmazni [110. § (3) bek.].
- [52] Ebből következően a tag kiválása esetén a társulás vagyonából az általa rendelkezésre bocsátott (használatba adott) vagyont neki vissza kell adni [90. § (4) bek.], de lehetőség van a 90. § (5) bekezdésében foglaltak alkalmazására, ha az veszélyeztetné a társulás további működését.
- [53] A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az Mötv.-ben foglaltak csak azokra a vagyontárgyakra vonatkoznak, amelyekben a társulás tulajdonjogot szerez. Az Mötv. alkalmazása szempontjából a társulás vagyona alatt ugyanis a helyi önkormányzatok részéről a társulás használatába adott vagyont is érteni kell.
- [54] Tény, hogy a felperes abból a célból bocsátotta a perbeli ingatlant és az abban lévő ingóságokat a társulás rendelkezésére, hogy abban, illetve azokkal az átvállalt feladat elvégezhető legyen. A használatba adás jogcímeül a feladatellátáshoz való vagyoni hozzájárulás szolgált. Ehhez képest mindkét fokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felek között nem jött létre olyan külön, a Ptk.-ban szabályozott szerződés, amely alapján köztük a társulásba való belépéstől függetlenül önálló jogviszony - így a felperes által állított haszon kölcsön szerződés - jött volna létre. Az átadásra azzal a céllal és feltétellel került sor, hogy a továbbiakban az adott feladatot a felperes helyett is a társulás lássa el.
- [55] Az Mötv. 90. § (5) bekezdésében foglaltak helyes értelmezése szerint a társulásba bevitt vagyontárgy kiadása - egyebek mellett - akkor veszélyeztetni a társulás működését, ha amiatt valamely, a társulás által ellátott feladat megvalósításának a feltételei akár csak átmenetileg hiányoznak vagy megszűnnek. Az adott ügyben a társulás az időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátását a perbeli ingatlanban biztosította. A perben nem merült fel adat arra, hogy a perbeli ingatlan visszaadása esetén azt a visszaadást követően máshol fennakadás nélkül folytatni lehetne. Ezért - szemben a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal - nem volt jelentősége annak, és ezért azt az ügyben eljáró bíróságoknak sem kellett vizsgálniuk, hogy visszaadása a társulás működésének pénzügyi feltételeit veszélyeztetné-e. A perbeli ingatlan és a visszaadni igényelt ingóságok átadása eredetileg is a tárgyi, és nem a pénzügyi feltételek megteremtését célozta.
- [56] A Kúriának a másodfokú bírósággal egyező álláspontja szerint szintén nem volt jelentősége annak, hogy a perbeli ingatlanban ellátott feladat önkéntesen vállalt, vagy jogszabály által kötelezően ellátandó önkormányzati feladat-e. A társulásból való kilépés szabályai ebben a vonatkozásban nem tesznek különbséget, a természetben való vagyonkiadás nem veszélyeztetheti a társulás által ellátott és a társuló helyi önkormányzatok részéről önként vállalt feladatot sem.
- [57] Az előzőekben kifejtettek a perbeli ingatlanra és a változatlanul kiadni kért ingóságokra egyaránt vonatkoznak. Az adott ügyben ugyanis a felperes olyan ingóságok kiadását kérte, amelyeket szintén az alperes által vállalt feladatellátással összefüggésben bocsátott annak a rendelkezésére, azok a perbeli ingatlanban megvalósítandó feladat ellátásához szükségesek. Mindamelllett jelentősége van annak, hogy a felülvizsgálattal érintett ingóságok - ahogyan azt az elsőfokú bíróság megállapította - a perbeli ingatlan tartozékaiként oszthatják az ingatlan jogi sorsát.
- [58] A felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy az alperes nem tett eleget az Mötv. 146. § (1) bekezdésében foglaltaknak, a társulási megállapodás módosítására az új szabályozással való harmonizálására nem került sor, ezért a felülvizsgálati kérelmében foglalt jogi érvelése szerint

az eredetileg megkötött megállapodás részben semmis. Ehelyütt állította azt is, hogy a vagyon visszatartására az ő beleegyezésére is szükség lett volna, az elhalasztás kizárólag a felek akaratán múlhat. Kifogásolta továbbá azt is, hogy az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság nem vizsgálta, hogy az öt éves időtartamra történő egyoldalú halasztás indokolt volt-e.

- [59] A Kúria a felperes utóbbi érveire utalással a következőkre mutat rá: A jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt. Ennek oka, hogy a felülvizsgálatnak csak olyan téves jogi álláspont vagy mulasztás lehet az alapja, amely az eljárás korábbi szakaszaiban is a per tárgya volt. Amely kérdéssel a korábban eljárt bíróságok erre irányuló kérelem hiányában nem foglalkozhattak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhettek el (BH 2017.232.). Mindezekből következően a fenti érvek nem képezhettek a felülvizsgálat tárgyát.
- [60] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 155/B. § (1) bekezdése szerint a bíróság az Alkotmánybíróságnak a jogszabály (...) alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárását az Alkotmánybíróságról szóló törvényben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti. Az adott ügyben a Kúria nem tartotta indokoltnak ilyen eljárás kezdeményezését. Ezzel kapcsolatban - amint arra a BH 2018.210. szám alatt közzétett határozatában általános érvénnyel rámutatott - indokolási kötelezettség nem terheli, ezért azt mellőzte.
- [61] A kifejtettek alapján a Kúria a nem jogszabálysértő jogerős részítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [62] A másodfokú bíróság - szemben az elsőfokú bírósággal - a felperes által kiadni kért ingóságok és a birtokba adni kért ingatlan értékét vette alapul a pertárgy értékének megállapításánál. A Kúria következetesen érvényesülő gyakorlata (BH 2015.164.) szerint, ha egyébként a birtokba adni kért dolog tulajdonjoga nem vitás, az a pernek nem tárgya, akkor a régi Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak helyes értelmezése szerint a pertárgy értéke nem az ingatlan (más vagyontárgy) értéke, ezért a felülvizsgálati eljárásban felmerült eljárási költségek és a felülvizsgálati eljárási illeték számításánál a meg nem határozható pertárgyértéket vette alapul. A felülvizsgálati eljárásban ugyanis nincs akadálya annak, hogy a Kúria a per tárgyának értékét a saját eljárása során a másodfokú bíróság döntésétől eltérően állapítsa meg (BH 2009.273.).
- [63] A felperes a felülvizsgálati eljárásban pervesztes lett, a Kúria ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely a jog képviselője munkadíjából áll.
- [64] A felperes az 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján személyes illetékmentességben részesült, ezért az általa le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.
- [65] A Kúria a határozatát a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján a felperes kérelmére kitűzött tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2018. november 28.

. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Csentericsné dr. Ágh
Bíró Ágnes s.k. bíró